

Uprava: Nebotičnik, Gajeva ul. 1. Telefon 38-53.
Ček račun: Ljubljana št. 14.614. Izhaja vsak dan, razen ob ponedeljkih in po praznikih.

GLAS NARODA

Naročnina na mesec je 12 Din. Za tujino 20 Din.
Uredništvo: Ljubljana, Nebotičnik, Gajeva ul. 1. Telefon 38-53.
Rokopisov ne vračamo.

Št. 121.

Ljubljana, petek 29. maja 1936

Leto II.

Kdo bi mogel prevarati sonce?
Ovid.

Dnevna pratika

Petek, 29. maja 1936. Katoličani: Maksim, muč. Pravoslavni: 16. maja 1936. Teodor.

Dežurne lekarne v Ljubljani
Petek: Mr. Leustek, Resljeva cesta;
Mr. Bahovec, Kongresni trg; Mr. Komotar, Viš — Tržaška cesta.

Vreme

Dunajska vremenska napoved. Postalo bo hladnejše, severovzhodni vetrovi, tu in tam nevihte, posebno na Štajerskem. Kjer je tudi nevarnost toče.

Napoved za danes. Prevladovalo bo oblačno v celi kraljevini. Močan dež, nalivi in nevihte. Temperatura bo nekoliko padla. Sonce vzhaja ob 8.56, zahaja ob 19.44.

Gledališče

DRAMA

Začetek ob 20. uri
Petek 29. maja: ob 15. uri: Juarez in Maksimilijan. Izven. Dijaška predstava. Cene od 5 do 14 Din.
Sobota 30. maja: Tiran. Izven. Oboklo znizane cene od 20 Din navzdol.

OPERA

Začetek ob 20. uri
Petek 29. maja: zaprt. (Gostovanje v Mariboru; Seviljski brivci).
Sobota 30. maja: Soloma. Izven. Znizane cene od 30 Din navzdol.

Kino

Sloga: Cigan baron.
Matica: Tajni kurir.
Union: David Copperfield.
Šiška: Vse za denar.
Ideal: Ljubezen na loteriji.

Borza

Ljubljana, 28. maja		
Današnja	povprečna	vrednost
	tujega denarja	
1 hol. goldinar		29.85
1 nemška marka		17.63
1 belga		7.46
1 šv. frank		14.30
1 angl. funt		219.07
1 am. dolar		44.00
1 fr. frank		2.91
1 Kš.		1.83
V privatnem kliringu		
1 avstr. šiling		9.19
1 nemška marka		13.48
1 angl. funt		250.00

Diplomirala sta na ljubljanski univerzi za doktorja prava gg. Milakar Karel, višji poštni kontrolor iz Celja, in Peterl Jože iz Škofje Loke. Čestitamo!

Imenovanje v naši vojski. Imenovan je za pomočnika načelnika generalnega štaba V. armije generalštabni polkovnik Anton Lokar, doslej poveljnik 29. pešpolka; za načelnika štaba Jadranske divizijske oblasti generalštabni polkovnik Milan Zelenika; za poveljnika 10. pešpolka peh. polkovnik Borivoje Jonič; za poveljnika 29. pešpolka peh. polkovnik Milivoje Bogičević.

Slovenska beseda trn v peti — Radi dekleta generalna stavka — Dajte nam živeti — Tekoči premog — Plavajoče mesto — Vzemna pomoč — Dvojna zavest — 8 milijonov vojakov — Obupna borba

Delavci grozijo s požigi in razdejanji Nevaren stavkarski val v Parizu

Pariz, 28. maja. V industrijski okolici Pariza je vzkipev nevaren štrajkarski val. Stavkajo delavci 16 tovarn, med katerimi je več tovarn za letala in letalske motorje. Delavci zahtevajo primernejše mezde in 40 urni delavni teden. Doslej se je stavkarjem priključilo že 12.000 delavcev. Policija trdi, da je stavka plod komunistične propagande.

Delavci vztrajajo v tovarnah in so že začeli pogajanja z delodajalci. Za posredovalca so prosili tudi Leona Bluma. V Issy-ju so delavci zagrozili v upravi tovarne, da bodo demolirali tovarno in jo zažgali, če njih pogoji ne bodo sprejeti. Avtomobilski tovarni Renault in Hispano Suizt sta preprečila stavko s tem, da sta ugodili zahtevam delavcev.

Levičarski tisk z navdušenjem piše o zmagi proletarcev nad izkoriščevalci. Vlada se boji, da se bo stavka razširila po vseh francoskih industrijskih središčih.

Diplomatski mrtvoud bo držal do sestanka DN 16. junija

Rim, 28. maja. i. Italijanski politični krogi so mnenja, da bo »diplomatski mrtvoud« držal do 16. junija, to je do dneva, ko se zopet sestanejo stari prijatelji DN. Stališče Italije v bodoče bo odvisno popolnoma od odločitve DN in bo Italija v tej smeri nadaljevala tudi svojo politiko. Diplomatski ital. krogi ne bodo iskali nikakršne prilike za razgovore niti ne nameravajo do 16. junija dati inicijative za diplomatske razgovore.

Italija bo poskušala v tem času pokazati in ojačiti svojo iskreno voljo, da dela na tem, da se čim prej ta velika napetost v njenih odnosih do Anglije zmanjša. Oba zadnja sestanka med Grandjem in van Sitarom sta imela namen to napetost ublažiti in ustvariti povoljnijo atmosfero, četudi se ne vrše diplomatski pregovori direktno med Rimom in Londonom.

Poljaki o Beckovem obisku

Poljski tisk za sodelovanje z Jugoslavijo

Varšava, 28. maja. v. Z ozirom na Beckov obisk v Beogradu piše konzervativni »Czas«: »Obisk Becka ima razen svojega značaja kurtoazije tudi mnogo drugega značaja, ker je Becku dana možnost, da z jugoslovanskimi državni razmotri niz mednarodnih problemov, ki interesirajo obe državi.

Poljsko in Jugoslavijo zanimajo in ju vežejo isti interesi in isti pogledi tudi na DN, kakor tudi želja za mirom. Poljska je vedno v polni meri našla razumevanje in odobravanje težnji Jugoslavije in obratno je tudi Jugoslavija pokazala razumevanje in odobravanje. Interesi, katere goji Poljska napram jugoslovanskim politiki, so popolnoma razumljivi že z ozirom na to, da igra Jugoslavija važno vlogo v Srednji Evropi. Posebno pa v podonavskem bazenu, ki se direktno tičejo tudi Poljske.

Med Poljsko in Jugoslavijo ni nikakih nasprotstev, ki bi ju delila, nasprotno, polno je vez, ki ju združujejo in ki niso od večkrat. Med obema državama vla-

da prijateljstvo in na tej bazi se razvija politična sodelavnost, katero bo Beck s svojim posetom Beogradu še učvrstil.« Katoliški »Maly Dziennik« piše: »Poljsko javno mnenje stoji enodušno na strani mnenja, da je treba beograjskim sestankom pripisovati veliko važnost za učvrstitev zvez prijateljstva in sodelovanja med Poljsko in Jugoslavijo. Poljska in Jugoslavijo sta zvezani že po tradicijah borb za neodvisnost in svobodo ter imata enako stališče glede glavnih evropskih problemov.«

Brez ceremonij

Gibraltar, 28. maja. Havas poroča, da bodo angleške oblasti v Gibraltaru, kakor tudi v Londonu, smatrale abesinskega cesarja, ki prihaja v Evropo, za privatno osebo in ga bodo zaradi tega v Gibraltaru in v Londonu sprejeli brez službenih ceremonij.

Čitajte »Glas naroda«

Rojstni dan dr. Beneša

Praga, 28. maja. g. Vsa Češkoslovaška se je pripravila, da kar naj-svečaneje proslavi 52letnico rojstva predsednika republike dr. Edvarda Beneša. V vseh mestih so se že vršile podelitve, posebno v gledališčih. Svečanosti so tudi že priredila razna udruženja in mnoge garnizije. Vsem svečanostim je prisostvovalo tudi prebivalstvo brez ozira na narodnost. Prestolnica je vsa okrašena z zastavami kakor ob priliki velikih narodnih praznikov. Na dan proslave predsednikove 52 letnice bodo pred predsednikom republike prirejene velike vojaške parade in defilirali bodo oddelki praške garnizije.

Za vsakogar!

Od 30. maja do 8. junija potovanje v Ljubljano na

XVI. LJUBLJANSKI VELESEJEM.

Polovična voznina na železnici, parobrodih, avijonih. Železniška izkaznica se dobi na odhodnih postajah po Din 2.— Razstava industrije in obrti. Gostinska razstava (hoteli, restavracije, gostilne). »Sodobna gospodinja« — Modna revija. Pohištvo, Avtomobili. Male živali.

Razstavni prostor zavzema 40.000 m²

KINO SLOGA, tel. 27-30

ob 16., 19.15 in 21.15 uri!
SLOVITA OPERETA**CIGAN BARON**ADOLF WOHLBRÜCK
HANSI KNOTECK**Dnevna kronika**

— Umrli je v Ljubljani g. Josip Jernejčič, vodja podružnice Vzajemne zavarovalnice v Beogradu. N. p. v m. Preostali naši sožalje.

— Osebnosti. Napredovali so za višje veterinarske pristave: Ivan Pletikapič, veterinarski pristav pri okrajnem načelstvu v Logatcu; dr. Franc Kovač, veterinarski pristav pri okrajnem načelstvu v Ubu, in dr. Maks Kozin na okrajnem načelstvu v Konjicah.

— Razstavní paviljon oficije ne grške proizvodnje na Ljubljanskem velesejmu, od 30. maja do 8. junija bo zelo pester. 51 razstavljalcev iz Grčije, največ iz Aten, Pireja, Ithée, Poloneza, Soluna, Tirnavosa in Samosa bo razstavilo grške izdelke tekstilne, usnjarske, elektrotehnične, pohištvene, tobačne industrije in obrti. Posebna zanimivost bo pregled igrač in dekoracijskih predmetov, ki so jih izdelali v neki ljudski šoli v Atenah.

— Knjižica o raku. Društvo za proučevanje in pobijanje raka v Ljubljani bo v kratkem izdalo knjižico, v kateri bo razložilo glavne smeri ce za uspešno pobijanje raka in dalo splošna navodila, kako naj vsak posameznik poskuša pripomoči k zgodnjemu spoznavanju te bolezni. Knjižica bo spisana tako, da bo vsakemu razumljiva. Kdor že sedaj naroči knjižico, naj vpošlje obenem z naročilom 6 Din. Pozneje bo cena znašala 10 Din. Naslov za naročila: Društvo za proučevanje in pobijanje raka v Ljubljani, Stara pot 3.

— Zakaj so razstave malih živali na velesejmu stalne? Stalne razstave malih živali dokazujejo, da je reja perutnine in kuncev posebna gospodarska panoga, ki bi zaslužila mnogo več razumevanja. Zato so potrebne propagandne razstave. Pozorni obiskovalci lahko opazijo na njih etalen napredek rejcev. Kakor daje velesejem pobudo za razvoj in razmah mnogih gospodarskih panog, tako je tudi v pogledu kmetijskih razstav, ter zlasti malih živali, dosegel najlepše uspehe.

— Konjenica Ljubljanskega Sokola priredi na binkoštni ponedeljek ob 16. uri na letnem telovadišču svoj samostojni nastop. Sodelujejo naraščalniki, naraščajniki telovadci, članice, člani in odsekova fanfare. Izvajajo se šolsko, figuralno jahanje, skoki in ena šaljiva točka. Vabimo na obisk te zanimive prireditve najstarejšega sok. jezdnega odseka. Predprodaja vstopnic od četrta dalje vsako popoldne od 16.—19. ure v Narodnem domu.

Fašistična Italija želi miru Vojna v Evropi bi bila katastrofalna

London, 28. maja. n. Diplomatskega urednika londonskega lista »Daily Telegrapha« je sprejel v avdijenci italijanski ministrski predsednik Mussolini.

Sankcije

Mussolini je v prvi vrsti zahteval, da se takoj ukinejo sankcije. Brž ko bi se ukinile sankcije, bi Italija stopila v vrsto »zadovoljnih držav«. Italija je pripravljena stopiti v pregovore o prijateljstvu, ki naj bi se ustvarilo med sredozemskimi državami. Popolnoma je brezmiseln bojazen nekih sosednjih držav glede namer Italije na bližnjem vzhodu.

Sredozemski pakt

Na vprašanje, kaj misli o sredozemskem paktu in ali ga naj podpišejo samo velike sile ali pa tudi male države, je Mussolini odgovoril: »Dokler obstoje in se izvajajo sankcije, ne bo Italija dala mikake iniciative za kakršenkoli sredozemski pakt. Kakor hitro pa se sankcije ukinejo, bo italijanska vlada pričela proučevati pakt v duhu ustvaritve evropskega miru.«

8 milijonov vojakov

Dopisnik ga je nato vprašal: »Ali je že izgrajen načrt za ustvaritev velike italijanske domorodne kolonijalne vojske v Vzhodni Afriki?« Mussolini nato: »Italija lahko mobilizira okoli 8 milijonov vojakov, pa Italiji radi tega ni potrebna črna vojska niti v Afriki niti v Evropi!«

Sporazum s Francijo in Anglijo

Na vprašanje dopisnika »Daily Telegrapha«, ali bo italijanska vlada dovolila drugim narodom, da trgujejo v mejah novih italijanskih kolonij, je Mussolini izjavil, da italijanska vlada v tem trenutku še proučuje trgovske odnose novega italijanskega imperija z inozemstvom, vendar se bo to vprašanje sigurno povoljno rešilo. Smatra pa za neobhodno potrebno da se glede novega položaja prične pregovore s Francijo in Anglijo glede trgovine v Vzhodni Afriki. Sporazum naj bi bil tak, da bi bile Italija i Francija i Anglija zadovoljne. Sporazum mora torej bi-

ti v skladu z angleškimi in francoskimi gospodarskimi interesi. Tako bi se mogli ustvariti prijateljski odnosi med tremi silami v vzhodni Afriki. Posebno bi se točno izvedel sporazum glede Tanškega jezera. Italija bo ta sporazum strogo upoštevala.

Dokler se ne razčisti položaj ...

Mussolini je rekel, da je že večkrat poudaril, da ne bo kršil britanskih pravic in je zato tak sporazum brez zapletljajev mogoč. Ni potrebno in ne vidi nujnosti, da bi se vršila tekma oboroževanja med tremi silami v vzhodni Afriki. Italijanske garnizije v Libiji niso tako velike in obsežne kot nekateri mislijo »Ojačenja, je dejal Mussolini, pa ne bom odpoklical, dokler se položaj v Sredozemskem morju ne razčisti. Če bi se pa celokupno angleško brodogradništvo umaknilo, tedaj bodo tudi ta ojačenja odpoklicana iz Libije. Angleško italijansko zблиžanje je nujno potrebno in bo Mussolini, kot je rekel, z vsemi svojimi močmi delal na to, da se to zблиžanje doseže.

O DN in nevarnosti nove vojne

Glede Avstrije je rekel Mussolini, da je italijanska politika glede Avstrije že znana in točno označena v rimskih protokolih.

O DN je rekel: »DN lahko še nadalje obstoja, toda če bo ukinilo sankcije, bo naredilo veliko potezo preko preteklosti. S tem se bo ustvarila nova doba olajšanja napetega položaja v Evropi ter bi tudi omogočilo stabilizacijo in sodelovanje v Evropi.«

Na koncu je dejal Mussolini: »Fašistična Italija želi mir in da bo storila vse, da ga ohrani. Če bi pa prišlo do vojne, bi ta vojna pomenila za Evropo katastrofo.«

Boncour za Bluma

Pariz, 28. maja. r. Stalni odbor neodvisnih socialistov in njih parlamentarna skupina sta imela danes sestanek, na katerem so sklepali, ali bodo neodvisni socialisti sodelovali v vladi Leona Bluma. Minister brez portfelja Paul Boncour je v svojem govoru izjavil, da mora biti odločitev in odgovor na poziv Leona Bluma za sodelovanje neodvisnih socialistov v vladi pozitiven, posebno, ker bodo v tej novi vladi zastopani vsi člani večine narodne fronte.

Odstavek iz romana: »Razbojnik je z nožem planil na nič hudega slučajnega popotnika in mu z enim samim zamahom odrezal pot, besedo in glavo ...

OPAZKE DNEVA

Ljubljana, 29. maja.

Povodom nedeljskega dogodka v Goričah na Gorenjskem, ko je neka divjaška tolpa klatežev strahovala celo vas, razmišlja današnji »Slovenec« pod naslovom »Potreba radikalnih zdravil« o takih pojavih in piše med drugim: Mislimo, da se toliko število nezaposlenih v Jugoslaviji ne da razložiti zgolj iz svetovne gospodarske stiske, ampak da je njenega nenormalno širokega obsega kriva v veliki meri tudi nemarnost, breznačrtnost ter pomanjkanje socialnih vidikov in občestvene odgovornosti, s katero bi se morala voditi državna politika, ki ima odločilen pomen za smer gospodarstva. Ni toliko gospodarstvo, ki vpliva na politiko, ampak politika, ki gospodarsko delovanje pravilno uravnava in obrača v obče dobro, ali pa ga vodi v anarhijo, v kateri se brez meje okoraščajo nekateri, velika večina naroda pa je obsojena v gmočno bedo in npravstveno propast. Menimo, da nam nihče ne bo ugovarjal, če ugotovimo, da smo pri nas prav tam, odkoder ponavadi, kakor iz glave, vodijo niti usmerjajočih direktiv po vsem narodnem, oziroma državnem organizmu, dosihdob občutno pogrešali pravega vodstva in načrta za gospodarstvo.

Seveda je poleg načrtnega vodstva in odločne roke treba tudi tišega nesebičnega čuta državnika, ki gospodarskih vprašanj in nujnosti zavestno ali instinktivno ne gleda pretežno s stališča interesa posameznikov in posameznih skupin ter njihovih osebnih in političnih koristi, ampak zares le z vidika naroda in države, ki igra toliko vlogo v programu in besedah gotovih strank, praktično pa čestokrat stoji žal prav na zadnjem mestu.

To so vse pametne in umestne besede, ki jih je tu spregovoril »Slovenec« in nas samo veseli, da tudi on že enkrat resno začenja razmišljati o vprašanjih in zadevah, o katerih je naš list že toliko razpravljal, pa nam je »Slovenec« zato podtikal slabe namene in se celo besno zaletal v nas, ko smo zahtevali močne in odločne roke na državnem krmilu. Gotovo bo »Slovenec« interesom občestva in interesom sedanjega režima veliko bolje služil, če bo odkrito in pošteno opozarjal na premnoge bolne strani našega državnega življenja, kakor pa s slavošpevanjem, demagoškim deklariranjem o svobodi in demokraciji, pa z udrinjanjem po prejšnjih režimih.

Mi pravimo, veliko so prejšnji režimi zagrešili, veliko zanemarjali in zamudili, ampak to ni nobeno opravičilo. Nobeno! Kakor pada na prejšnje režime odgovornost za vse, kar se ni naredilo,

»Slovenec« piše: »Velik napredek je že, če se je iz premembo dosedanjega političnega kurza začelo misliti na velikopotezno gospodarsko politiko ...« Iz »Slovenčevih« stolpcev zveni to kakor ironija. Še-le začelo misliti?! Kadar se bo začelo delati, takrat bomo to vsi z veseljem pozdravili in beležili ko resničen velik napredek!

Glas ima prijatelje**Glas ima sovražnike****Otvoritev redne avtobusne proge Ljubljana —****Kamnik — Logarska dolina, dne 31. maja 1936:**

Odhod iz Ljubljane, Tavčarjeva ulica:	Odhod iz Logarske doline:
ob nedeljah in praznikih: ob 5.33	ob nedeljah in praznikih ob 18.58
ob delavnikih: ob 17.20	ob delavnikih: ob 5.19

Dosedanji vozni red na progi Ljubljana — Mengeš — Kamnik se ukine z dne 31. maja 1936.

Več prostora domači besedi

Vetrinj pri Celovcu, v maju 1936. Naša dolžnost nas sili k temu, da moramo spet zaklicati v svet, kar nam koroškim Slovencem polni srce in dušo: **Več prostora domači besedi!** Dobra in sveta dolžnost bi bila za vse one, ki zatirajo, da se njej odmaknejo. To vsi oni, ki polagajo v naše doline in vasi temne sence in zagrinjajo s svojim zatiranjem vse dragocenosti materinskega jezika. Odmakniti bi se jim bilo treba zato, ker živimo v dne, ko se poleg zatiranja pod težo gospodarskih bremen majejo naši slovenski domovi, kateri ravno pri nas zgublja-jo svojo značilnost, ki je nekoč bila popolnoma slovenska. In danes? Kakor bilka spomladi, čujemo, da poganja in zahrepeni marsikdo izmed bratov in sester po lepi slov. besedi. In to se pri nas, kjer da je ona že popolnoma zginila v javnosti. Glejte, priznati moramo, da so jo pri nas zavrgli, poteptali kakor cunj. Mlajša generacija je na vasi Vetrinj, ki je pol ure oddaljena jugozapadno od Celovca, popolnoma germanizirana. V cerkvi, kjer se je nadalje ohranila slov. beseda, je danes tudi že to naš domoščuje »blazena« nemščina, medtem, ko se med ljudmi na vasi, kakor tudi zunaj cerkve govori slovenski. Priznati moramo, da nam je cerkev postala tujka. Samo enkrat v letu in to na dan sv. Florijana, ki dojdejo k nam iz raznih krajev procesije, je v naši nekdanji domači cerkvi, slov. pridiga in petje. Tako je bilo tudi letos! Došle so procesije iz Hodiča, Ketrmar vasi, Zihpolj in drugod. Glavne sv. maše in pridige v slovenskem jeziku so imeli č. g. župnik Košir. Med sv. mašo je donela slovenska pesem iz grli žehpeljskih fantov in deklet, katerim gre vsa čast! Ko je zbrana množica korakala iz cerkve, se je med njo pojavila neka stara domačinka in se izrazila takole: »Kako bi bilo lepo, ako bi večkrat slišala

slovensko pridigo in petje

Kakor včasih, tudi danes v cerkvi! Ali ni vse to vnebovpijoča prošnja na vse one, ki sovražijo, zatirajo in teptajo jezik, ki so ga govorili naši pradedi na vasi. In to je bil slovenski jezik! Tega noč in dan zatirajo na naši vasi s tem, da se sleherni starki, ki bi se rada govorila slovenski, posmehujejo. Res čudna slika naše vetrinjske vasi! Kot že omenjeno v cerkvi obvladuje popolnoma nemščina. Enako je tudi z napismi nagrobnih spomenikov, ob katerem najdeš starko, ki prebira rožni venec in sme sama šepetati slovensko. Čudno! Ko sem korakal med grobovi in se bližal zbranim, ki so medseboj govorili slovensko, sem slišal od mimoidočih izraz, ki se je glasil sledeče: »Da sind 'ie Tschuschen!«

„Tukaj so čuši!“

Menil je dotični one, ki so med seboj kramljali slovensko. In to na blagoslovljeni zemlji? Vidite! Tako daleč se je že razgrnilo v našo vas prokletstvo. Pri vsem tem pa ne smemo pozabiti, da imamo enakih doživljava mnogo in mnogo po vaseh celovske kotline, kjer se celo skrbi za to, da izgine slovenska beseda tudi iz cerkve. Predvsem ima to nalogo nemški Heimatschutz in Heimatsdienst, da vse to posreduje potom svojih zaupnikov.

Tako se je zgodilo pred nedavnim časom v Pdknosu, kjer je nastavljen

za župnika č. Ivan Brabranec — Slovenec. Zbrala se je deputacija z gg. Sibicem in Ibovnikom na čelu ter odločno zahtevala nemške pridige slovenskemu ljudstvu v cerkvi. Č. župnik jih je takoj odslovil, na kar so z grožnjami dejali, da bodo tozadevno vprašali na škofijstvo in ukrenili vse potrebno, da se nemška pridiga uvede. Njih protest do danes še ni rešen. Takih in enakih primerov bi lahko našli več, kjer jim je

slovenska beseda — trn v peti

In to onim, ki so slov. besedo prvič slišali v zibelki.

V Kotmari vasi že dalje časa name-
ravajo zidati Prosvetni Dom slov. mladi. Tej zidavi so od vseh strani protestirali in to celo pobirali protipodpise. Agilni funkcionarji društva so ponovno vložili prošnjo, da se jim dovoli zidava, kar še do danes ni rešeno in so brez odgovora od strani Denkmalschutz-a, katerega glava je neki kanonik g. Demuss, kateri je zidavo tudi prepovedal. Češ, da je preblizu cekve. Nato se je slo proč od Cerkev, kjer so tudi danes brez dovoljenja. Vidite! Vsem tem v krščanski Avstriji bi bilo treba zakričati kar na uho: »Več pravice Slovencem v šoli, cerkvi in na vasi, več prostora slovenski besedi na Koroškem!«

Materinski dan v Šmarjeti v Rožu

Ze par let sem smo z navdušenjem zidali našo lepo dvorano, za kar gre vsa čast č. g. Trabesinger-ju. Dne 21. t. m. pa se je prvič napolnila in z največjo pozornostjo smo sledili pevcom in igralcem, ki so prvič podajali raz oder zbrani slovenski množici njeno domačo besedo. Najprej so nastopili naši mali, ki so v takih lepih deklamacijah počastili naše mame, da je moralo postati marsikatero oko solzno. Sledila je igra, ki je živo dokazovala dobrobrčnost spreobrnjenega človeka, ki odpade bdiši od Cerkev ali naroda! Tej živi

Rudarstvo Slovenije in kriza

Tekoči premog — parola bodočnosti

Ruše 27. maja.

Od preprostega tovarniškega delavca smo prejeli dopis, ki ga radi njegove nepotvorjene odkritosti objavljamo v celoti.

Ne mine dan, da ne bi čitali v tem ali onem listu o krizi v rudarski industriji in o trpljenju, ki je v zvezi s krizo. Vse deputacije k različnim instancam, gladovne stavke in vsa dosedanja borba za eksistenco, so le sredstva brez trajne vrednosti.

Kdor se bavi z mislijo, da je sedanja kriza prehodnega značaja, osobito rudarska kriza, ta je v zmoti. Ako pogledamo racionalizacijo v premogovni industriji, vidimo že tukaj velik del delavstva izrinjenega iz proizvodniškega procesa. Tako tudi izpolnitev v drugih panogah industrije ni ostala brez posledic za rudarstvo. Nadalje je treba vpošte-

sliki smo navdušeno sledili, ker je ob enem podoba vseh onih, ki so zatajili in zavrgli materno besedo in se le kakor kaplje vračajo nazaj k svojim v tužnem Korotanu. Govornik je nam v kratkih, a v jedratih besedah razložil veliki pomen prve prireditve, namenjene našim mamicam v novo sezidani dvorani.

Domači mešani zbor je nam med odmori zapel marsikatero lepo in do solz ganljivo slovensko pesem in tako zaključil lepi nedeljaki popoldan, ki je bil namenjen vsem našim zavednim in nezavednim mamicam. — Naj bi ne bilo nikogar, ki bi se drznil edinost šmarjetske slovenske družine trpeti tako, da bi razdvojil našo slov. mater v dva tabora. Vsi smo eno, vse nas druži eno v dom slovenskega naroda, vse nas druži njegova ljubezen, četudi je pri nas, kakor povsod po naši tužni Koroški, da moramo slišati marsikatero pikro besedo radi slov. doma v fari in radi tega, ker se zavedamo svoje pripadnosti. Zato tembolj kličemo: Nikar razdora med naše slovenske vasi na Koroškem, nikar razdora med naše šmarjetske mamicam! Naj združujejo se v bodoče, kot so nas združevale doslej — pod krov slovenskega naroda!

Najcenejši čevlji

TVRDKE ANTON KRISPER

Ljubljana, Mestni trg 26

Otroški iz črnega ali
rjavega usnja
Vel. 20-25 Din 16.—
Vel. 26-28 Din 19.—
Vel. 29-35 Din 29.—

Ženski iz črnega ali
rjavega usnja z usnja-
tim podplatom
Din 65.—

Iz črnega ali rjavega
usnja z usnjatim pod-
platom
Vel. 30-35 Din 42.—
Vel. 36-39 Din 59.—
Vel. 40-45 Din 69.—

rih bo premogovna industrija zmožna korakati v istem tempu tehnike in razvoja.

Odkar se je začela borba za črne dijamante, pa vse do danes je imel premog to nalogo, da je potoval iz temne globine daleč v svet k industriji. Edino z njegovo pomočjo se je človeštvo povzpelo do te višine tehnične izpopolnitve. Danes pa leži premog nakopičen v zalogah, istotako brezposelen kakor njegov producent — delavec.

Ako je stoletja romal premog v tovarne, zakaj ne bi v 20-tem stoletju prišle tovarne k premogu? Smešno zvenijo take besede, a niso brez pomena, ako zasledujemo uspehe kemične vede zadnjih let. Kemična veda ni ostala tam, kjer premogovna industrija. Korakala je z ostalimi razvoji min je v premogu iskala tudi druge lastnosti in ne samo kalorije. V svojem raziskovanju je kemija ugotovila neverjetne lastnosti premoga. Kemična veda je premogu odprla še širšo pot v svet, a ne v sedanji trdi obliki, temveč v različnih drugih.

Kako velikega pomena bi bilo za nas in za splošno gospodarstvo rudarstvo, ako bi se naš premog predeloval v olje ali bencin, katerega moramo danes uvažati. Ako bi bila dana ta možnost, potem sem prepričan, da slovenski rudar ne bi poznal brezposelnosti. Ni več daleč, ko bodo razmere zahtevale od predstavnikov gospodarstva, da se bodo morali baviti s tem vprašanjem.

Ne samo brezposelnost, temveč povpraševanje po vedno večjih količinah cenenejšega olja in bencina, za čim dalje bolj razvijajočo se motorizacijo, to je vprašanje. Stroški za izvedbo takih projektov so malenkostni. Ako bo resna volja vodilnih mož, da se intenzivno bavijo z vprašanjem krize in brezposelnosti, potem ne bo več zalog premoga in tudi rudarji ne bodo tavali po prašnih cestah in prosili milodarov!

Tekoči premog bo parola bodočnosti!

Za razstavo ljubljanskih slikarjev in kiparjev v Kazini je živahno zanimanje. Razstava bo odprta le še nekaj dni, zato si jo oglejte vsi, ki si je do danes še niste mogli iz tega ali onega razloga.

Maribor

m— Narodno gledališče. Petek, 29. maja ob 20.: »Seviljski brivci«, Red B. — Gostovanje ljubljanske opere.

m— Ferdo Karis jubilant. Danes obhaja upokojeni višji poštni upravitelj g. Ferdo Karis osemdesetletnico svojega življenja, ki je bilo dobršen del posvečeno delu na narodnem polju. Jubilant imajo gotovo v dobrem spominu njegovi številni znanci in prijatelji še izza marljivega delovanja na Primorskem in Goriškem, a tudi v Mariboru je g. Karis znan kot spreten organizator in vnet sodelavec vseh narodnih društev. Posebnih zaslug pa si je g. Karis pridobil na združnem polju. Ob častljivem jubileju naj prejme slavljenec tudi naše iskrene čestitke!

m— Izpred sodišča. Mali senat v Mariboru je obsodil 25-letnega delavca Alojza B. iz Maribora na tri mesece in 15 dni pogojno na dve leti strogega zapor. Obsojeni je bil osumljen, da je jeseni lani ukradel trdki Arbeiter v Dravski ulici 40 kg evince in 28 kg medenine.

m— Kino, Union: Danes premijera najdražjega filma »Novi časi«, Charlie Chaplin! — Grajski: Od danes dalje »Mladi grof« z Anny Ondro.

m— Tajinstveno izginotje. Čevljar ski mojster Jakac je prijavil policiji, da že od 24. tm. pogreša svojega vajenca 16-letnega Ivana Martinčiča. Dečko bi moral te dni zaradi nekega prestopka pred sodišče, pa se je že nekaj dni prej izrazil, da ga sodniki ne bodo videli živga. Ker se Ivan ni javil niti pri starših, je prav verjetno, da je svojo namero uresničil.

m— Pohotnež. Pri Sv. Križu nad Mariborom so orožniki aretirali 36-letnega poročenega delavca Rudolfa K. ter ga po kratkem zaslišanju izročili v zapore okrožnega sodišča v Mariboru. Rudolf K. je izvršil v pohoti grd zločin nad komaj 5-letno svojo rejenko.

m— Zasulo jo je. 61-letno posestnico Marijo Šutovo je v Bresternici zasul debel plaz zemlje, ki se je nepričakovano odtrgal z nekega obronka. Šutovo so morali s hudimi notranjimi poškodbami prepeljati v mariborsko bolnišnico.

Celje

c— Naročnino pri celjskih naročnikih bo te dni pobiral naš inkasant.

c— Sekiro po glavi. V Radenci vasi pri Zrečah je bil napaden na svojem domu 42-letni dninar Stefan Korošec. Napadel ga je Ivan Krajnik iz iste vasi ter mu s sekiro prizadel globoko rano na čelo in tilnik. Kje je sloga vasi?

c— Ker dobro veste, kaj pomeni nestrankarski list v vaši hiši, gostilni, trgovini, delavnici in vsaki družini sploh, si boste »Glas naroda« tudi naročili. S tem boste s skromno naročnino Din 12.— podprli list, ki zastopa interese malega človeka, torej tistih slojev, ki tvorijo krog vaših odjemalcev in prijateljev.

c— Za 2.053.429.04 Din iz podjetnik Ubald Nassimbeni iz Maribora izdajal delo za regulacijo Savinje v drugi etapi. Od treh ponudnikov je bil omenjeni podjetnik najcenejši, saj je šel za 420.581.86 Din izpod proračuna in upamo, da kljub temu delavcem ne bo treba pri regulacijskih delih trpeti pomanjkanja. Licitacija mora biti potrjena od gradbenega ministrstva.

V obupu roti stavbinsko delavstvo:

Dajte nam živeti

Ljubljana, 27. maja.

Stavbinsko delavstvo spada v oni del našega delavstva, ki je leta in leta prenašalo najtežja bremena gospodarske krize, ne da bi se za izboljšanje svojega položaja aktivno borilo. In vendar je tudi za to delavstvo prišel moment, ko je bilo primorano povzdigniti svoj glas v obrambo svoje popolnoma uničene eksistence. Edini, ki je v teh letih večkrat povzdignil svoj glas v obrambo stavbinskega delavstva, je bila Delavska zbornica, ki je že pred leti zahtevala uvedbo minimalnih mezd in svarila pred propadanjem kupne moči stavbinskega delavstva. No, njen glas se je izgubil v burji gospodarske krize in v nerazumevanju merodajnih faktorjev za potrebe stavbinskega delavstva.

Obup

Stavbinskega delavstva se je začel polasčati obup. Mnogi so vrgli v stran lopato in kramp, čes: »Saj se ne izplača več delati. Pogodnili jih je cesta. Drugi so šli nazaj na delo, toda vseeno propadajo. Človeka je strah, če gre opoldan po stavbah in vidi, da stavbinski delavci pri težkem delu največkrat nimajo drugega kakor suh kruh za južino. Kdor se količkaj bolj podrobno zanima za življenje stavbinskega delavstva, mu je jasno, da tako dalje iti ne more.

90% organiziranih

In tega so se zavedali tudi stavbinski delavci sami. Zato so se klicu

strokovne organizacije odzvali in se v masah organizirali. Danes so pri vseh večjih podjetjih stavbinski delavci 90% organizirani. Organizacija stavbinskega delavstva štejemo danes preko 1200 članov, ki so pripravljene, da si v organiziranem boju priborijo nazaj svojo izgubljeno eksistenco.

Organizirano stavbinsko delavstvo si borbe ne želi, toda če ne bo nobenega drugega izhoda, bo svoje pravice znalo braniti.

Na akcijo stavbinskega delavstva za izboljšanje svojega položaja pa gleda celokupna javnost s simpatijo in odobravanjem, ker je vsakemu poštenemu človeku jasno, da je izkoriščanje stavbinskega delavstva šlo daleč preko dovoljenih meja, in da se v tem pogledu mora nekaj ukreniti.

Zadnja pogajanja

Položaj je tako obupen, da mnogi razmišljajo o zadnjem obupnem sredstvu — stavki. Ker pa delavstvo stavke ne želi, bo skušalo s pogajanja doseči sporazum. V ta namen bodo jutri dopoldne ob 9. na banski upravi v knjižnični dvorani zadnja pogajanja. Teh se s strani delavstva udeležijo 3 zastopniki organizacije in 6 delavskih zaupnikov.

O uspehu ali neuspehu bomo prinesli podrobno poročilo.

„Glas“ je poceni

Mariborska senzacija:

Drzen vlom v Zadružno gospodarsko banko

Maribor, 28. maja

Včeraj v sredo dopoldne se je kot blisk razširila po Mariboru vest, da so še neizsledeni vlomilci obiskali prostore mariborske podružnice Zadružne gospodarske banke ter iz tresorja odnesli 77.000 dinarjev gotovine. V zvezi z vlomom, ki je zaenkrat zavrt še v temo, so se po mestu pričele širiti najrazličnejše govorice, tako tudi, da so vlomilci odnesli milijonsko vsoto ter z denarjem pobegnili preko meje. Takojšnja policijska preiskava je ugo-

c— Svinjski sejem, ki je v Celju vsako sredo in soboto, postaja v zadnjem času precej živahen. Zadnjo sredo je bilo n. pr. pripeljanih na sejem nič manj kot 172 svinj. Prodanih je bilo 79. Največ prodajalcev je bilo iz šmarskega čreza.

c— Uboj pri Rogatu. Kakor smo že poročali, sta 18. maja posetniška sinova Franc in Jernej Sterniša iz Kostivnice z ročicami napadla 62-letnega posestnika Drolca Karola v njegovi hiši v Čači vasi št. 2. pri Rogatu. Drolc je bil dobil po glavi in telesu nevarne poškodbe, zaradi katerih je v torek 26. t. m. v celjski bolnici izdihnil. Uboj, ki je vreden najstrožje obsodbe, se bo obravnaval pred celjskim sodiščem.

c— Crešnje po 4 Din liter se prodajajo na celjskem trgu. So še precej vodene, a kljub temu segajo zelo po njih. Prinašajo jih celo iz Podčetrčka in drugih oddaljenih krajev.

točila nekatere podrobnosti, ki pa še ne morejo določeneje osvetliti tajinstvenega vloma. Policija pa vrši z mrzlično naglico nadaljno preiskavo, obenem pa je pričela zasliševati nekatere bančne uslužbenke. O veliki tatvini pa so bile obveščene tudi varnostne oblasti drugih krajev.

V sredo zjutraj, ko so prišli na redno delo bančni uradniki so začudeni opazili, da je na dvoriščnem oknu bila spodrezana.

debela železna palica

ter da je močni železni križ na oknu zvit. Odprtina je bila tako velika, da bi se skozi njo lahko splazil odrasel človek. Takoj so zaslučili da se je ponoči nekdo skozi to odprtino splazil v bančne prostore. Vendar hujega razburjenja ni bilo, ker so pri takojšnjem ogledu ugotovili, da so vse blagajne in tresorji nedotaknjeni. Pravo zaprepačenje pa je nastalo, ko je prišel blagajnik ter odprl blagajno v kateri je bilo zvečer še 77.000 dinarjev gotovine. O tem denarju sedaj ni bilo sledu in je bilo takoj jasno, da je bil izvršen rafiniran vlom.

Poklicana policija je takoj poslala na kraj dogodka svojega daktiloskopa Grobina ter več detektivov. Prva preiskava je ugotovila da se je vlomilec splazil skozi neko okno prvega nadstropja palače na teraso, od tu pa po strelovodni žici do okna, kjer je zvit železni križ in se tako vtihotapil v prostore, kjer so blagajne in tresorji. Vse kaže, da je moral vlomilec dalje časa pregledovati, kako se pride v notranjost bančnih prostorov, bil pa

je tudi dobro poučen, kjer se nahaja blagajna z denarjem. Pri svojem zločinskem poslu pa je ravnal zelo previdno, ker

si je nataknil rokavice

in daktiloskop ni mogel izslediti nobenega prtnega odtisa.

Zagonetka vloma pa je, da je vlomilec odprl blagajno in tresor z originalno ponarejenimi ključi in ko je pobral iz nje denar, je vse zopet pazljivo zaklenil. Po isti poti kot je prišel, je nato tudi izginil, z njim pa tudi 77 »jurjev«. Poklicani stokovnjaki so ugotovili, da je bila blagajna odprta ali z originalnimi ključi, ali pa s skrbno ponarejenim duplikatom. Vprašanje pa je, kje in ob kateri priliki si je vlomilec ponaredil ključe, ki so izvrstne patentne oblike in bi jih bilo le težko ponarediti. Blagajno so vsak večer skrbno zaklenili in to tako, da je glavni zapah in tresor zaklenil blagajnik.

tretji ključ

soodpiralec pa je hranil običajno glavni knjigovodja ali pa kdo drugi. Drug brez drugega nista mogla odpreti blagajne, vlomilec pa je imel spetno ponarejene vse tri ključe.

Policija se je ob tem dejstvu zaslala pred veliko zagonetko, ki jo bo le težko pojasniti: kako je prišel vlomilec do ponarejenih ključev? Železno patentirano blagajno je izdelal g. Schell v Mariboru, ki je bil takoj pozvan na policijo. Seboj je prinesel tudi duplikate ključev omenjene blagajne, ki pa so bili zarjaveli. Na vprašanje, če bi bilo možno, da je kdo g. Schellu ukradel ključe in jih nato po vzorcu ponaredil, je g. Schell izjavil, da je to izključeno, ker on sam hrani vse duplikate v dobro zaklenjenem tresorju.

Sum vloma je padel na nekega Dunajčana, ki se je zadnji klatil po Mariboru in o katerem je dunajska policija javila, da je nevaren specialist za vlome v blagajne. Vendar v zagonetnem Dunajčanu doslej še ni nikakega sledu. Za razjasnitev tajinstvenega vloma vlada v Mariboru in okolici ogromno zanimanje.

Na planine

Ljubljana, 28. maja.

Dva praznika bosta na razpolago planincem, ki morajo med tednom naporno delati v pisarnah in v svojih poslovnih zadevah. Najpriljubljenejši je oddih v planinah, kjer človeka ne moti skrbna vsakdanjost, marveč se počuti sproščene vse skrbi in nadlog, ki ga sicer tarejo v življenju. Za večednevno bivanje je na prikladenjši Bohinjski kot s temnim Bohinjskim jezerom, ki se širi med svežim zelenjem obrežnih gozdov v vzhodju Pršivca, Komarče, Konne, Vogla in drugih vzhodnih s katerih prijazno sije zgodnje poletno sonce na »Zlatorog« in Sv. Janez, ki nudita posetnikom vse udobnosti. Izlet na Crno Prst iz Bohinjske Bistrice je priporočljiv zaradi krasnega razgleda na Triglavske pogorje, osobito izpred Orožnove kože, ki bo v tem času oskrbovana. Na Golici mrgoli veselih planincev med številnimi belimi narcisami in drugimi duhitimi planinskimi cvetkami. Soodnena koča nudi udobno prenočišče tudi za več dni.

V dolino vrat vabi Aljažev dom, tik pod severno steno Triglava, odkoder more turist opazovati elementarno silo plazov, ki drve v dolino.

Genij inženjer Nikola Tesla

Zanimivosti o njegovem značaju, delu in življenju

Ljubljana, 28. maja.

Te dni proslavlja ves kulturni svet 80 letnico inženjerja — genija Nikole Tesle, ki je po rodu Srb, po domovini pa Hrvat. Dr. Maček mu je brzojavno čestital v tem smislu. Nikola Tesla se mu je zahvalil za »dragoce-
no čestitko« s pripombo, da je enako ponosen na svoje srbsko pokoljenje kakor na svojo hrvatsko domovino.

Delegati 15 držav že prihajajo v Beograd, kjer bo velika proslava Teslova jubileja. Tesla se je rodil v Smiljanu, ki je vasica v Liki. Srednjo šolo je pa obiskoval v Rakovcu, ki je današnji Karlovec.

Tesla — maturant

V Rakovcu je bila tiste čase realka, na kateri je Nikola Tesla naredil maturo 1. 1873. dne 24. julija. Iz Rakovca je nastal Karlovec, kjer je le še Rakovaška ulica, ki spominja na staro majhno mestce, iz katerega je nastal Karlovec. V starih arhivih realne gimnazije v Karlovcu so našli tudi akte o Teslini maturi. Ob njegovem jubileju je vsekakor zanimivo, kakor se je maturant Tesla tedaj odrezal, ko gotovo nobeden med njegovimi profesorji ni slutil, da bo maturant Tesla nekoč genialni inženjer, izumitelj svetovnega slovesa.

Genij in šolska deca

Maturantov je bilo tedaj samo sedem. Vsi so v življenju dosegli visoke položaje, najbolj pa sta se uveljavila Nikola Tesla in Mojo Medič. Medič je bil po klasifikaciji najboljši dijak med maturanti, in šele za njim je prišel Tesla. Vsi predmeti so bili v nemškem jeziku, saj je bila realka cesarska in kraljeva.

V nemščini je bil Tesla prvi v razredu. Dijaki so kvalificirali s šestimi ocenami, in sicer z auszeichnend, vorzüglich, lobenswert, befriedigend, genügend in nichtgenügend, ki odgovarjajo današnjim: odlično, prav dobro, dobro, pohvalno, zadostno in nezadostno.

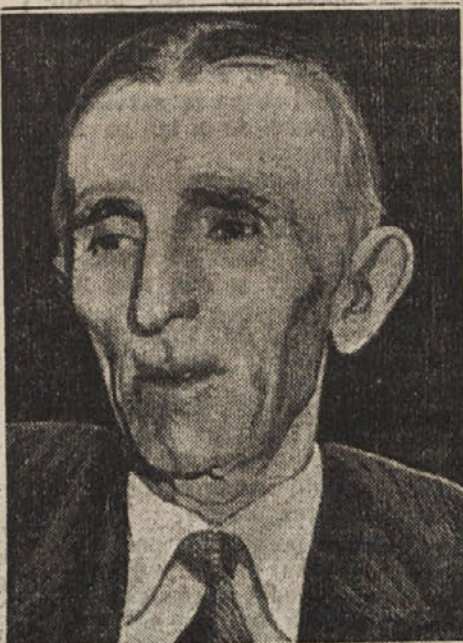
V verouku je Tesla dobil pri maturi dobro, v hrvaščini pohvalno, v nemščini prav dobro, v zemljepisu in zgodovini tudi prav dobro, v matematiki povprečni red za šolsko leto dobro, za pismeno nalogo pri maturi pa pohvalno, v fiziki dobro, opisna geometrija pohvalno, kemija, prirodopis in francoščina dobro, risanje zadostno.

Na koncu protokola o maturi je zapisano: Poklic — tehnik. Kakor vidite Tesla ni bil najboljši dijak, nač pa je povprečno imel dobre reje. Sicer pa je znano, da genialni ljudje, ki imajo posebno nadarjenost, niso v šoli odličniki.

Pripovedovanje njegovega nečaka

Teslin nečak Sava Kosanović, član vodstva bivše Samostojne demokratične stranke, je novinarjem pripovedoval o svojem obisku pri stricu Nikoli Tesli v Njujorku.

Nikola Tesla stanuje v največjem in najudobnejšem njujorskem hotelu na Sedmi aveniji. Svoje goste povabi navadno na večerjo v Hotel Pensilvanijo. Takoj me je prepoznal in mi krepko stisnil roko ter se začel razgovarjati v čisti srbohrvaščini. Nenavaden vtis naredi na človeka ta človek, ki je večji kot Arhimed, Fa-
radaj in Edison, kakor trde njegovi

biografiji, in ki je »eden izmed sedmih čudežev intelektualnega sveta«.

Kristove oči

V oči pade njegova pojava, zlasti njegova glava. Ves sem trepetal ob njem. Nenavdno je eleganten, noben gospod v žaketu in rokavicah. V roki ima tanko palico. Ne nosi ne prstane ne zlate verižice. Vse, kar kaže na bahaštvo, sovraži. Hodi ravno in elastično, o sledovih starosti pri njem ni govora. Glavo ima kakor izklesano, nos močan, usta Schillerjeve. Njegov pogled pa je nekaj edinstvenega. Pogled ima globok in mil, kakor da gleda v dušo. Ima Kristove oči. Nobenemu ne dá čutiti, da je genij. Tudi navaden človek se z njim počuti dobro.

Prvo vprašanje velja domovini. Pozna Jugoslavijo do podrobnosti in veruje, da bo dežela bodočnosti. Toda je potrebno ji le čimveč konstruktivnega dela.

Dvojna zavest

Po večerji gre Tesla na Peto avenijo, kjer krmí — golobe. To je njegova najljubša zabava. Na svoje golobe ne pozabi nikoli.

Tesla se zanima za vse, čeprav posveča že 50 let svoje najboljše sile znanosti. Njegov duh je bister in prožen. Obvlada kakih 10 jezikov. Studira znanstvena dela v vseh kulturnih jezikih in čita leposlovje vsega sveta. Na pamet zna celo Eneido, Gunduličeve, Mazzonijeve in Schillerjeve stihe. Rad hodi v kinematografe in gleda lepe filme. Pravi da se v kinu odpočije in obenem premišljuje svoje tehnične probleme. Pravi tudi, da ima dvojno zavest. Z eno se razgovarja, druga pa med tem rešuje znanstvene probleme.

Prijatelj, ne poj

Zaslужil sem velikanske vsote dolarjev, je rekel Tesla, toda ves denar sem vložil v svoje laboratorije. Ter sem tako odkril nove izume. Prišel sem do novih izsledkov in mislim da sem zato svoj denar najboljše naložil. Bila so leta, ko je režija v mojih laboratorijih presegala 150.000 dolarjev letno.

Opazoval sem ga, ko je nekemu slepcu, ki je prepeval dal pol dolarja s pripombo: Ne poj, dragi prijatelj, nič ti ne bodo dali, če vidiš, da poješ in si zadovoljen.

Za slavo in za vse bogastvo sveta ne dam niti pare, pravi Tesla, sem pač tak. Tudi hvaležnosti ne zahtevam od sveta.

Borba s kapitalom

To je najbolj značilna poteza Teslinega značaja. Gre svojo pot in ve, da ljudje okoli njega niso dorasli njegovemu geniju. Ve tudi, da mora tako biti in se zaradi tega ne razburja. Bil je v hudi borbi s podlostmi kapitala. Njegov laboratorij so 1. 1867. porušili atentatorji z bombami, med tem ko je v njem Tesla delal s polno paro in pripravljaval nove izume. Pozneje so atentatorji vrgli bombo v njegov stolp na Long Islandu, kjer je dela poskuse z brezžičnim prenosom električne energije.

Tesle te podlosti konkurence niso zlomile. Imel je milijonsko škodo, ostal pa je junak, raven in ponos, ker je tudi filozof in ve, da mora tako biti in da naposled le zmaga duh nad kapitalom, ki je strašno sredstvo v rokah sebičnežev, ignorantov in zavistnikov.

Rdeči diktator Lenin ga je povabil v Rusijo. Dal bi mu na razpolago vse zlato Rusije, če bi zgradil v Moskvi laboratorij. Tesla ni zanimalo zlato, pač pa je odgovoril, da bi zgradil laboratorij v Rusiji, toda Rusi sami bi ga zrušili, ker okolica še ni zrela.

Mlad in svež

Ameriški kapitalisti so mu ponujali ogromne vsote, če bi delal za njih denar. Tesla je vse ponudbe odbil, ker ne more delati, če ve, da

Tobak in inspiracija

Slavni ljudje o učinku nikotina

Skoraj vsi genialni in slavni ljudje so bili strastni kadilci. Izjeme med njimi so prav za prav zelo redke. Tudi živeči umetniki, pisatelji, državniki itd. so po večini strastni kadilci. Znana pa je med njima zanimiva izjava ramreč angleški pisatelj Bernard Shaw, ki je vegetarijanec, abstinent in nekadilec.

Aleksander Dumas starejši je strasten kadilec. Glede učinka nikotina na njegovo telo in dušo je izjavil:

Ne morem delati brez tobača. Daje mi pri pisanju več inspiracije kakor alkohol ali črna kava. Prepričan sem se, da nikotin poživlja fantazijo in pospešuje asociacijo misli in čustev. To pa je književnikova važna funkcija. Kadar se mi misli ustavijo, si prižgem cigareto, pa pridejo zopet v tek. Kadar mi pa cigareta ne prija, o odvrženem, ker vem, da mi ni potrebna in bi mi samo škodilo.

Nemški romanopisec Paul Herse je rekel o tobaču:

Nikotin da mojemu čustvom isto temperaturo, ki je potrebna da se pretvorijo v fantazijo. Med kazenjem se mi misli sprožijo in nikotin me podžge pri delu.

Nemški književnik Schlaf Johannes pravi:

Brez alkohola lahko živim brez cigarete ali pipe pa ne morem. Za mene ni večjega užitka, kakor

dela za tuj denar. Hoče imeti predvsem proste, svobodne roke.

V svojem duševnem delu Tesla ne čuti starosti. Nasprotno, njegova delavnost je večja, kakor je bila v mladih letih. Misli mu prihajajo kakor elapovi na Niagari, kakor se je sam izrazil nekoč v šali. Včasih je premišljeval težke tehnične probleme po teden dni, danes jih reši v 24 urah.

Mrzi pohlepneže

Nekoč je odbil ponudbo zastopnikov ameriške industrije, ki so ga prosili, naj reši neki problem, ki je za industrijo velike važnosti. Tesla jim je rekel, da je star in se naloge ne more lotiti, ker zahteva več let dela. Naposled se je dela lotil in rešil problem v pičem letu. Tesla mrzi samo ljudi, ki so ignoranti in jim je samo do denarja. Čutim se še mladega in delam sveže, je izjavil Tesla, zato upam, da bom še mnogo ustvaril in da bom še nekaj časa živel. Čutim v sebi še veliko energijo in veselje do dela. Delati moram.

Marconi se je boril proti Tesli z vsemi sredstvi. Toda niti enega svojega patenta ni mogel v Kanadi uveljaviti, ker so mu rekli, da je vse to že izumil Tesla.

Slutnje

Tesla je častni doktor številnih evropskih univerz in tudi zagrebške in beogradske univerze. Odklonil je že številna visoka odlikovanja. Sprejel pa je 1. 1926. red Sv. Save. Njegovi duhovni prijatelji so Padewski, Meštrovič itd. Zanimivo je tudi, da ima Tesla slutnje, ki mu dopuščajo pogled v bodočnost. Nekoč je slutil, da je najbolje, če ne odpotuje z železnico tisto uro, kakor je bilo določeno. Vlak, s katerim naj bi se odpeljal, se je med vožnjo res ponesrečil.

da se sprehajam po naravi in spuščam dim v zrak. Večjega zadovoljstva sploh ne zahtevam od življenja.

Med slavnimi znanstveniki, zdravniki in filozofi so tudi strastni kadilci. Pri nekaterih je kajenje že naravnost pregreha. Slavni angleški kirurg Nicolson je kadil celo med operacijo.

Med slavnimi ljudmi so bili pa tudi taki, ki so se strastno borili proti nikotinu. Največ sovražnikov nikotina med temi ljudmi je bilo doslej na Švedskem, v Nemčiji in v Angliji. Neki nemški književnik je rekel, da je človek šele tedaj človek in ima človeško dostojanstvo, če lahko ustvarja in dela, ne da bi si dražil možgane in živce z nikotinom ali kakim drugim mamilom.

Wieland o ženah

Veliki nemški pesnik Wieland ni imel najboljšega mišljenja o ženskah. Na sumu so ga imeli celo, da jih sovraži. Nekoč so ga vprašali, zakaj postane lahko prestolonaslednik že s 14 leti vladar, dočim plemič ali meščan ne sme skleniti zakona, preden ni 20 let star. Wieland se je nasmehnil in odgovoril: Zaradi tega, ker je lažje vladati državo, kakor ženo!

Oglašuj le v Glasu

MAŠČEVALEC

Kriminalni roman.

125

»Pozor, fantje«, je zašepetal Bill. »Poiščite si dobro zavetje in pripravite se. Pustili jih bomo, da pridejo v našo sredo, in tedaj jih bomo, kakor rečeno, vzeli malo v svojo sredo«.

»In če se bodo postavili v bran in streljali?« je vprašal James.

»Ne verjamem, kakor rečeno, preveč nas je. Poslužili pa se nemo orožja le v krajni sili. Naš gospodar je, kakor rečeno, tako ukazal. Zdaj pa se brž poskrijte. Ko dam znak — žvižgal bom — takrat vsi na plan!«

Čez nekaj trenutkov je povsod naokoli zavlada globoka tišina, le iz daljave se je slišalo streljanje.

Izza neke skale so se pojavile temne postave in se previdno pomikale naprej, baš proti kraju, kjer je razpostavil Bill svoje ljudi...

»Najbrže imajo tihotapci tamle, med tistimi čermi ob obali, svoje skrivališče«, je zašepetal Davis svojemu spremljevalcu in pokazal proti skalam, ki so bile kakih tristo metrov daleč od njih. »Dosedaj še nikjer nismo našli na kakšno sled«.

»Mogoče pa so že sploh odšli s tega otoka«, je pripomnil Davisov spremljevalec. »Tihotapci so sila prepredeni ljudje in hitro zavohajo nevarnost, zato dvomim.«

Rezek žvižg je pretrgal tišino in kot da bi bili zrasli iz tal, je trideset Jackovih pomagačev na mah obkrožilo Davisa in njegove ljudi.

»Roke kvišku!« je zagrmel Billov glas.

Davis, ki je že segel po samokres, je videl, da se proti taki premoči ne bo mogoče braniti, je hladnokrvno dvignil roke, takisto tudi njegovi ljudje.

Preizkušeni detektiv je prav dobro vedel, da nemu in njegovim ljudem ne preti življenjska nevarnost, ker se tihotapci varujejo ubiti službujočega policista: na to stoji smrti kazen!

»Kaj hočete?« je zato hladno vprašal Davis. »Bodite pametni; kazen bo tedaj lažja za vas! Če se nas dotaknete — sami dobro veste, kaj vas čaka...«

»Hahaha!« se je zarežal Bill. »Zelo ste hrabri in pametni, gospod Davis. Kakor rečeno, hudo hrabri in pametni! — Toda mi nismo nikaki tihotapci!«

»Vi me poznate? Kdo pa ste prav za prav?« je še vedno mirno odvrnil Davis.

»Ukažite vašim ljudem, naj odložijo orožje — pa se bomo razgovorili o tem«, je odgovoril Bill.

»Ah, da nam potem lahko pomolomite kosti«, je suho odvrnil Davis.

»Gospod Davis, kakor rečeno, mi smo gentlemani in vam v ime, nu svojega gospodarja dam častno besedo, da nikomur ne bomo skrivili niti lasu«, je rezko odvrnil Bill.

»Kdo pa je ta vaš gospodar?« je nekoliko posmehljivo vprašal Davis.

»Jack Maščevalec!«

»Ah!« je ves presenečen vzkliknil Davis. »Torej sem zašel med tolpo tega razbojnika in morilca!

No, lepa reč, iskal sem tihotapce, pa sem našel na razbojniško druhal...«

»Niti besedice več, gospod Davis«, je ves razjarjen zarjaval Bill, »ah pa bom pozabil, da sem gentleman. Namesto da bi bili, kakor rečeno, manjši od makovega zrna, pa nas hočete zdaj zmerjati in blati? Nočem prelivati krvi, ker je to prepovedal naš gospodar, toda, kakor rečeno, samo še eno tako besedico, in za vaše življenje ne dam niti počenega groša.«

Davis se je zdrznil. Niti sanjalo se mu ni, da bo našel na razbojnika, ki bo tako občutljiv za svojo čast in čast svojega gospodarja.

Da bi kolikor toliko ublažil nevarno razpoloženje, je pomirjevalno odvrnil:

»Nisem vas hotel s tem razžaliti, gospod...«

»Bill Carlton«, se mu je predstavljal Bill in privzdignil roko k pokrivalu.

»Torej, gospod Bill«, je mirno nadaljeval Davis, »nisem prišel sem, da razpravljam z vami o Jacku in njegovih dobrih in slabih straneh. Ampak sem prišel iskat tihotapce. Vas nisem iskal, zato se bom naredil, kot da vas nisem videl. Dovolite torej, da odidem po svojih opravkih, vi pa pojdite po svojih. Dokler bom na otoku, ne bom ničesar podvzel proti vam.«

»Tudi mi vas, kakor rečeno, prav nič nismo iskali, še manj pa želeli«, je odvrnil Bill, ki ga je zabavala Davisova zvitost.

Bill je dobro vedel, da bi Davis držal svojo besedo in se jih ne dotaknil, dokler bi bil na otoku. Toda potem — potem bi pa s podvojen silo zasledoval Jacka in njegove zveste.

»Toda«, je po kratkem molku nadaljeval Bill, »kakor rečeno, jaz tu nisem gospodar, zato morate počakati, dokler se ne vrne naš gospodar!«

»Dobro, pa me takoj odvedite k vašemu gospodarju!« je ježno odvrnil Davis.

»Bom, toda, kakor rečeno, malo boste morali še potrpeti«, je odgovoril Bill, »baš zdaj ga ni tu, toda, kakor rečeno, kmalu se povrne.«

Davis je uvidel, da bi bilo vsako ugovarjanje in prekeranje zaman in zanj je poniževalno, zato se je udal v ta zanj dokaj neprijetni in docela nepričakovani položaj.

BOJ NA LADJI

Kaj pa je pomenilo tisto divje streljanje, ki so ga bili slišali Jackovi pomagači, ki so bili ostali na otoku?

»Teror« se je bil neopažen približal vojni ladji, Jack in njegovi pomagači so kakor mačke splezali na krov in našli baš na poročnika, poveljnika ladje.

Hitro so opravili z njim in ga zvezali, toda poročnik je vendar še utegnil zabrlizgati na piščalko in tako opozoriti posadko na grozečo nevarnost.

Še preden pa so se mornarji dobro zavedli, kaj se godi, so že Jack in njegovi pomagači drveli proti kabini, v kateri je po vsej priliki morala biti Tereza. — a so jo našli prazno.

Bill, ki je dobro poznal te vrste vojnihih ladij, je na svojo veliko žalost moral ostati na otoku, ker ga je Jack smatral za najspodobnejšega in mu zato poveril strazho tam, vendar je gospodarju natančno opisal lego vseh prostorov na ladji, tako da se je Jack zdaj lahko takoj zračel.

Za trenutek je Jack neodločno obstal. Tedaj so pa že zažvižgale kroglice in pričel se je boj na življenje in smrt.

Nazaj na »Teror« zdaj niso mogli, ker je stal na nasprotnem koncu ladje, pa tega tudi nikakor niso hoteli — dobiti Terezo, za vsako ceno, to je bilo zdaj njih geslo.

Nastalo je divje streljanje in vsak si je poiskal zavetje, kakor je vedel in znal.

Divje streljanje je trajalo že več kot pol ure in zdaj je ta, zdaj nasprotna stran izkušala izpad in pobiti nasprotnika, toda vsakikrat brez uspeha.

Na strani posadke je padel poročnik in nekaj mornarjev, pa tudi Jackovi ljudje so padali.

Mornarji, ki so, ko je njihov poveljnik padel, besno navalili na nasprotnika, so bili odbiti in so se zdaj posvetovali, kaj storiti.

Ta trenutek je izbral Jim in se priplazil do Jacka.

Radi dekleta — generalna stavka

Na Španskem se pa res vse mogoče dogaja. Zdaj poročajo iz Madrida, da je v mestu Oviedo neka plesna zabava povzročila nezastutene posledice. Na plesu je nastal prepri radi nekega dekleta, ki se je razvil v divji pretep, v katerega se je zapletla tudi na pomoč poklicana policija. Ko se je policija uveljavila in napravila spet mir, so na bojišču našli 50 ranjencev, med temi jih je več težko ranjenih; neka ženska bo najbrže podlegla dobljenim poškodbam. Socialistične strokovne zveze so zato naslednji dan, v ponedeljek, v protest proti nastopu policije proglasile generalno stavko. Po mestu je ustavljen ves promet, trgovine, gostilne in kavarne so zaprte. Tudi v železniških obratih počiva delo. Vse to pa zaradi enega dekleta!

V petih minutah

O angleškem kolonialnem ministru Thomasu, ki je zaradi zavračanja škandala odstopil, kroži več značilnih zgodbic. Tako pripovedujejo, da ko je bil že minister v bivši Macdonaldovi delavski vladi, so se njegovi pristaši pri njem pritoževali, da se ne briga dovolj za delavstvo.

Thomas je odgovoril: »Sem popolnoma vašega mnenja, pa kaj naj storim? Bil sem komaj pet minut ministar, pa sem že spoznal, da se revolucija ne da napraviti v petih minutah!«

Astrološka napoved

za 29. maj.

Še vedno neugodni astralni vplivi. Povzročajo nemir, konflikte, nezgode. Za promet so kritični aspekti. — Tudi požarne katastrofe pretijo. Nevšečnosti z oblastnjami. — V družinskem življenju nesoglasja med starši in otroci. — Slab dan za igro in za sport. — Tendence dneva kaže na počasno zboljšanje.

Iz domačih gajev

DORA GRUDNOVA:

Sonet

Katera tajna sila naju vlada?
Saj je minul že peti maj,
odkar sva našla sel in zdaj —
se vrača kot pomlad ljubezen
[mlada?]

Ni čas zamračil tistih ur,
trenutkov sladkih tihe harmonije,
ko utripanje dveh src enotno bije
in duši družno sanjato v azur.

Kak silna je spomina moč!
Takrat je maj prelesten bil,
pač kratko nama je cvetel:

odšel si, ah — v srce je legla noč
in duši je brezup grozil,
ko slednji prst je za teboj gorel.

★

Dora Grudnova, rojena leta 1900, v Nabrežinah pri Trstu, je sestra pisnika Iga Grudna. Sedaj živi v Beogradu kot specialistka za rentgen. Njene pesmi globoko zajemajo življenjsko filozofijo. V vsem njenem izražanju se zrcali ženska duša z vsemi lepotami in finesami. Grudnova sodeluje v raznih revijah, naša pesem pa je ponatisnjena iz VIII. letnika mesečnika »Ženski svet« 1. 1930.

Razputinov brat

V nedeljski reviji »Ljudstvo« se je te dni pojavil neki popolnoma onemogel berač, ves raztrgan in sestradan. Izkazalo se je, da je to najmlajši brat glasovitega meniha Razputina, ki je nekoč imel v oblasti ruskega carja in vso carsko Rusijo.

V ruskih cerkvah spet zvonovi

Kakor poročajo iz Moskve, pregleduje zdaj posebna komisija cerkve po raznih velikih mestih sovjetske unije, komisija ima nalogo raziskati možnosti obnovitve verskega življenja. V nekaterih okrajih je komisija s cerkvenimi predstojniki razpravljala o vprašanju dobave novih zvonov. Večino zvonov iz ruskih cerkva so, kakor znano, med revolucijo pobrali in prelili.

Mussolini - novinar

Rim, 28. maja. Pred dnevi so v Italiji uredili statistične podatke o italijanskem prebivalstvu. Znano je, da ima Italija po teh podatkih 24 in pol milijona prebivalcev. Pri čemer pa niso vračunani vojaki in delavci v Afriki, ker je število teh vojaška tajnost. Mnogi so se zanimali, kakšen poklic bo navedel predsednik vlade Mussolini na popisnici. Izvedelo se je, da je Mussolini navedel svoj stari poklic novinarja iz l. 1915, ko je v Milanu začel akcijo za vstop Italije v vojno proti Avstro-ogrski.

Zločinske organizacije v Ameriki

Washington, 28. maja. h. Narodni poslanec Dickerstein je predložil v predstavniki domu resolucijo, v kateri poziva vlado, da takoj skliče anketo o delu tajnih terorističnih in zločinskih organizacij kot so »Klu-Klux-Klan« in »Črna legija.«

„Queen Mary“ — plavajoče mesto

Ob prvi vožnji največje angleške ladje

V sredo je novi angleški ocean-ski parnik »Queen Mary« iz Southamptonu odplul na svojo prvo vožnjo v New-York. S tem se Angležem prvič po svetovni vojni vojni nudi prilika, da si priborijo nazaj »Modri trak oceana«, odlikovanje, ki ga prejme najhitrejša ladja.

Po vojni je dobil modri trak nemški veleparnik »Bremen«, pozneje italijanski parnik »Rex« in slednjič francoska »Normandie«.

Pet let dela

»Queen Mary«, največja ladja Anglije, je bila zgrajena za parobrodno družbo »Cunard White Star Line« in je trajala zgraditev skoraj pet let. Samo za železna dela je bilo zaposlenih 16.000 delavcev.

Ta ladja sicer ni največja, ki je kdaj plula po morju, toda Angleži prisegajo, da bo najhitrejša ladja. Ladja meri v dolžino 310,5 m, v širino 36 m, tonaza pa znaša 80.773 ton. Eden vijakov tehta 35 ton. Trije dimniki parnika so po 56 m visoki in imajo tolikšen premer, da bi mogle skozi vsakega voziti v štirih tri velike lokomotive, kakor jih imajo moderni brzovlaki.

Stroji parnika razvijajo moč do 200.000 konjskih sil in zato računajo Angleži, da bo »Queen Mary« potolčila hitrostni rekord »Normandie«, ker vozi ta samo s 160.000 konjskimi silami, pri čemer je treba tudi upoštevati, da je angleška ladja znatno lažja od francoske. Če torej ne pride kaj vmes, utegne »Queen Mary« 5.600 kilometrov dolgo progo do New-Yorka prevoziti v manj kot štirih dneh (»Normandie« je potrebovala štiri dni in tri ure.) in bo tedaj dosegel povprečno hitrost 57 km na uro.

Nebotičnik

Nova ladja je pravcato plavajoče mesto, tako glede na ogromno prostornino kakor tudi na veliko število »prebivalcev«. Samo posadke šteje 1200 moških, skupno pa more sprejeti ladja več kot pet tisoč oseb. Njena višina znaša nič manj kot 12 nadstropij, vse etaže so povezane med seboj z lifti. Na ladi je vse kakor v kakem vele-mestu: več kinov, sportnih igrišč, ogromna gledališka dvorana, prostrane lope za verske slavnosti, plesne dvorane, bari, igrišča za otroke, celo zakurjen akvarij z živalmi iz tropskih voda, nadalje plavalna kopališča, knjižnica, tiskarna, garaže in seveda tudi bolnišnica.

Ladja je opremljena z največjim luksuzom in vsem modernim komfortom. Skoro vsaka kabina ima lastno kopalnico in klozet. Povsod je tekoča mrzla in topla voda. Petsto kabin ima tudi svoj telefon, odkoder se pasažir lahko razgovarja ne samo s sopotniki, ampak tudi z vsem svetom, kakor kje na kopnem, kajti brezžična oddajna postaja ladje more na 32 različnih valovih oddajati.

Samo razkošje

Na umetniški opremi družabnih prostorov so sodelovali prvi an-

gleški umetniki, kiparji, slikarji in arhitekti.

Restavracija je največja dvorana, ki jo je kdaj premogla kaka ladja; tako da bi tiste tri orehove lupine, s katerimi je Kolumb odkril Ameriko, po večkrat imele v njej prostora. Dvorana meri v dolžino 48 m, v širino 36 m in sega — visoko kakor kaka cerkev — skozi tri nadstropja. 800 oseb lahko istočasno tu obeduje.

V štirih ogromnih kuhinjah je zaposlenih nad 100 kuharjev, ne uračunši pekov, mesarjev in drugih kuhinjskih pomočnikov. V

kletah so naložene ogromne zaloge živil, med drugim: 10.000 kil mesa, 20.000 kil rib, 30.000 kil krompirja, 18.000 kil sočivja, 180 hektolitrov mleka, 4500 kil sladkorja in na tisoče in tisoče steklenic vina, piva, žganja in mineralne vode. Vse to za okroglo štiri dni vožnje, — ni ga hotela na kopnem, ki bi mogel svojim gostom kaj takega nuditi.

Kaj velja vožnja

A kaj stane vožnja na »Queen Mary«? V glavni sezoni se plača za potovanje iz Southamptonu v New-York in nazaj v I. razredu 107 funtov in 5 šilingov, t. j. okoli 25.000 Din našega denarja. Za eno samo vožnjo se plača okoli 13.500 Din. V turističnem razredu stane vožnja okoli 7000 Din, v tretjem razredu pa samo 4500 dinarjev enkratno.

Sever in jug si segata v roke:
Berlin — Dunaj — Graz

Celovec - Ljubljana Sušak

Ljubljana, 27. maja.

Na Binkoštni ponedeljek 1. junija t. l. bo vpostavljen nova zračna linija, ki bo zvezala neposredno Celovec z morjem preko Ljubljane, posredno pa bo tako izveden spoj Avstrije in Nemčije z Jadranskim morjem. Ta dan bo namreč priletelo

prvo letalo

v Ljubljano. Na njem se bo vozil celovski župan, v Ljubljani bo vstopil v letalo ljubljanski župan in oba skupaj se bosta odpeljala na Sušak. Na ta način bo simbolično posvedočen spoj dveh mest kateri je dosedaj poleg državnih meja in Karavank ločila razdalja ki jo je brzovlak premeril v treh urah in jo bo zračni ptič skrajšal na trideset ure trajajoč, prijeten polet.

V ponedeljek bo torej otvoritev te dolgo pričakovane in od ljubljanskega prebivalstva močno zaželenje zveze, ki bo napravila Ljubljano za važno postajališče na direktni črti Berlin-Sušak in pomogla našemu mestu, da postane vmesna točka na tej svetovni zračni liniji.

Potovanje po novi progi iz Berlina na Sušak bo trajalo le 6 ur. Vozni red bo približno tale:

Odlet iz Berlina ob 7.00 zjutraj, prahod na Dunaj ob 9.25, odhod ob 9.40, prihod v Graz ob 10.35, v Celovec ob 11.30, v Ljubljano ob 12.15 in na Sušak ob 13. uri.

S Sušaka bo avion odletel ob 14 uri, in bo na Dunaju ob 17.20 in eventualno v Berlinu isti dan ob 20.10.

Ljubljana — važno prometno križišče

Na ta način dobi Ljubljana poleg dosedanje zveze z morjem še izredno važno vsakdanje zračno zvezo z Gradcem, Dunajem in Berlinom, kar nas tesno spoji s srednje evropskim zračnim omrežjem, kajti z Dunaja in iz Berlina imamo zračne zveze z vsemi glavnimi mesti Srednje Vzhodne in Zapadne Evrope; preko Sušaka, Zagreba in Beograda pa smo zvezani z Atenami, Bukarešto, Carigradom in torej z vso južno Evropo, Balkanom in Orientom.

Nova doba

Otvoritev te važne nove zračne proge zasluži, da smatramo v Ljubljani kot posebno slovesnost in jo na primeren način praznujemo. Trenutek, ko si bosta na ljubljanskem letališču podala roke celovski in ljubljanski župan, pomeni pričetek nove dobe v razvoju Ljubljane, ki se bo s tem izdatno približala najvažnejšim srednjeevropskim centrom.

Slovenski lesni trg

Današnji Jugoslovanski Lloyd piše dobesečno tole:

Kljub vsemu prizadevanju za ukinitev sankcij, se nahajamo še vedno na mrtvi točki. Nerazumljive so

ki skušajo z raznimi trditvami prikazati našo mizerno situacijo v lepši luči, ko je vendar vsakomur jasno, da je politika sankcij prinesla samo škodo, a nikomur korist. Dogovor s Španijo bo po vesteh za našo državo koristen, a vse to bo pokazala šele bodočnost. Struktura lesa iz Slovenije je primerna za uvoz v Španijo. V dobi

normalne trgovine s Španijo je Slovenija izvažala velike količine bukovega in tudi mehkega lesa v Španijo. V kolikor bo mogoče doseči stare pozicije na španskem trgu, je odvisno od razdelitve na jugoslovanska produkcijska področja. Slovenski lesni trgovci se nadejajo, da se bo pri razdelitvi tudi upoštevala Slovenija ter da bodo tudi Slovenci prišli v poštev pri izvozu v Španijo.

Upamo, da ta vest Jugoslovenskega Lloydja ne bo samo pobožna želja naše lesne trgovine ter da se bo končno res prešlo na dejanja, a manj na fraze in slepo

mišljenja, ki samo ubijajo naš lesni trg in s tem vse naše narodno gospodarstvo sploh.

Kaj pravi Lloyd George

V listu »Sunday Express« objavlja bivši angleški ministrski predsednik Lloyd George članek, poln uničujoče kritike nad vlada-ma Anglije in Francije, ki da sta neodločni in brez načrta. Malo ali nič pričakuje Lloyd George od prihajajoče vlade gospoda Bluma, čigar stranka se je v opoziciji izkričavala v praznih obljubah, ne da bi kdaj stopila na plan s kakim praktičnim načrtom. Čim bodo francoski socialisti na oblasti, bodo pustili državne posle v rokah birokracije, ki sestoji iz ljudi drugačnih misli in načel.

Lloyd George se bavi tudi s prihodnjo ženevsko konferenco in vprašuje, da-li se bo Društvo narodov uklonilo provokaciji gospoda Mussolinija? Če se bo, tedaj bodo ženevski statisti vrženi v koš, ki je že do vrha napolnjen z odpravljenimi razoroževalnimi in nenapadalnimi načrti.

Če bi se pa Anglija in Francija pridružili zahtevam malih narodov in se sporazumeli za odločne ukrepe, tedaj se bodo dogodki čisto drugače zaobrnili. Taki zvezi držav bi se Italija ne mogla postavljati po robu. Toda — tako zaključuje Lloyd George — on ne vidi nikakih znamenj, da bi Anglija ali Francija mislila resno.

Kaj bo s frankom

London, 28. maja. Londonski vo-deči finančni tisk se obširno bavi s vprašanji francoske valute. Po informacijah iz krogov bančnikov bo valutna kriza v Franciji sredi julija v odločilni fazi. Novi predsednik vlade Blum se bo v parlamentu zavzel za devalvacijo franka, ki je potrebna za vzdržanje ravnotežja francoske valute z angleško. Frank bo stabiliziran v razmerju 100 frankov za 1 angleški funt.

Van Zeeland se stavlja novo vlado

Bruxelle, 28. maja. Belgijski kralj Leopold je sprejel ostavko vlade Van Zeelanda. Konzultacije za mandatorja nove vlade so se takoj pričele.

Po nekkih vesteh je kralj že poveril zopet Van Zeelanda, naj sestavi novo vlado. Socialistični tisk sicer naglašja, da je parlamentarni običaj, da sestavi novo vlado šef najmočnejše stranke, to je zdaj v Belgiji socialistična stranka, vendar žele socialisti sami, da bi novo vlado sestavil zopet Van Zeeland. Tudi šefi drugih strank žele, da bi bila vlada takoj sestavljena, ker bi odlaganje samo koristilo nasprotnikom demokracije in parlamenta, torej rexisom in komunistom.

Abesinska vlada v Gori opravlja cesarjeve posle

London, 28. maja. n. Začasna abesinska vlada, ki se nahaja v mestu Gora, daleč v zapadnem delu Abesinije, opravlja tudi cesarjeve posle.

Delavstvo zre v negotovost

Kaj bo z nami, ko bomo omagali

Maribor, 28. maja.

Ste že šteli kdaj visoke tovarniške dimnike, ki v Mariboru in njegovi okolici štrle proti nebu?

Okoli petdeset jih je.

Pod dimniki so prostorni tovarniški objekti, v katerih dan za danem dajejo ob strojih svoje najdragocenejše — moč in zdravje — tisoči slovenskih delavcev. Očetje, matere, mladi fantje in dekleta, vse je pomešano in vse združuje enako težka borba za vsakdanji kruh in pa večni strah pred bodočnostjo ki je za vse ena sama črna negotovost.

Maribor - jugoslovanski Manchester

Upravičen je ta naziv, saj je tekstilna industrija v Mariboru najmočnejša v vsej državi. Vsak razvoj industrije je treba spremljati z neko simpatijo — seveda če je ta razvoj koristen prvenstveno našim ljudem. Sicer so v današnjem času resnične in namišljene krize skoraj neizbežne one slabe strani industrijalizacije: hiperprodukcija proletarijata, ki se slej ali prej prične očitovati v močni brezposelnosti. To zlo je zajelo tudi Maribor. Iz leta v leto je še vedno enak dotok svežih delovnih moči z našega podeželja, kar ima edino slabo stran v tem, da se vstvarja škodljiva konkurenca delovne sile. Seveda je taka konkurenca škodljiva onemu pravemu proletarijatu, koristna pa industriji, ker ji delovne moči z dežele delajo skoraj zastoj in ker ima vedno protiutež za morebitna delavska mezdana gibanja.

Navzlic vsem delavskim kvarnim pojavom pa ima mariborsko tekstilno delavstvo še premalo ču- ta za strokovne organizacije, ki bi močne in združene lahko izvojevale marsikateri uspeh v korist delavstva. Nepristranskega opazovalca mora boleti, ko vidi, kako se da delavstvo zavajati

v povsem napačno smer

v boju za svoje življenjske interese, ko se za prazen nič opredeljuje v »rdeče«, »plave« in »črne«. Pravi interesi tega delavstva so skupni in streme vsi za edinim aktualnim smotrom: več ni boljšega kruha! Šele potem, po dosegu tega smotra, bi bile morda umestne razne diferenciacije.

Da, več in boljšega kruha... Vprašal bi kdo: Ali pa ga naša industrija v teh težkih časih lahko da?

Dejstvo je, da naša tekstilna industrija ne preživlja krize. Kdor bi hotel trditi nasprotno, bi si naj

predložil dvoje dejstev: V Mariboru se zidajo še vedno nove tekstilne tvornice, stare se izpopolnjujejo in kar je najznačilnejše, tekstilna industrija izkazuje leto za letom ogromne dobičke, ki ne upadajo, ampak naraščajo.

Nastaja prva in značilna nepravilnost: s porastom industrije in s tem v zvezi z dobičkom, so mezde delavstva še vedno enako nizke, v večini primerov pa so jih še znižali... Z izjemo ene same mariborske tekstilne tovarne, so mezdje tekstilnega delavstva tako nizke, da se človek ne more ubraniti vzklika: Sramota! Ali veste kaj se pravi da mora človek živeti družino s tedenskim zaslužkom 70 dinarjev? In ta denar mora biti prislužen s trdim delom, ob katerem kaplja iz telesa tudi zdravje! Kar bi pa bilo možno samo v deželi kulijev, je dejstvo, da v neki okoliški tekstilni tovarni zasluži pridna delavka recí in piši sedem dinarjev tedensko! Večina lastnikov tekstilnih tvornic so tujci, ki si na tak način na račun slovenskega pridnega delavca kupijo lepe denarje. A še ta denar po čudežni poti roma v tujino! Ob vsem tem ni čudno, ko naše delavstvo ob silnem pomanjkanju hira telesno in ko se zdravstveno uničuje bodoča proletarska generacija že v kali. Še tako uspele protituberkulozne akcije ne bodo mogle zajeziti košnje prezgodnje smrti, ker število tuberkuloznim zaznamovancem je iz dneva v dan večje.

Obupna borba

Ob obupni borbi za grenak košek vsakdanjega kruha pa je delavstvu še strašnejša misel na bodočnost. Kaj bo z nami, ko bomo omagali? Tovarna nam bo izpila kri, ostareli bomo zgodaj — in potem? Ali se bomo kakor izžeta limona zavrženi in pušeni v nemar?

Strah je upravičen. Naša socialna zakonodaja na to še ni mislila v določnejši obliki. Zaenkrat sicer še ne poznamo v večjem obsegu tega zla, ker beleži tekstilna industrija komaj dobro desetletje obstanka. A kako bo čez nekaj let, ko bodo omagale prve vrste starejšega delavstva? Kdo bo skrbel za naše ljudi, ki so dali tovarni moč in zdravje, ki so za druge kupili milijone in ki si kljub naporom in pridnosti niso mogli prihraniti ničesar za stara leta? Ali naša zakonodaja še ni mislila na to zlo? Vse datjave, ki jih je pre-

jemala država od tovarn ne bodo zadoščale za preskrbo onemoglega delavstva.

Nujna je uzakonitev obveznega starostnega zavarovanja vsega delavstva! Kot ima uradništvo svoj Pokojninski zavod, se naj uredi slična ustanova tudi za delavstvo. V fond naj prispeva večji del industrija, gotov odstotek pa bo gotovo rado plačevalo delavstvo, čeprav si bo moralo ob sedanjih nizkih mezdah odtrgovati od ust. — S tem v zvezi naj omenimo zanimivo akcijo, da si je delavstvo največje mariborske tekstilne tovarne »Hutter in drug« omislilo samo svoj fond za starostno preskrbo. In kar je bolj redko za akcijo se je zavzel na lep način tudi tovarnar, ki se je obvezal prispevati v fond.

Dvoje je, kar čaka nujne rešitve v pogledu sedanjega stanja tekstilnega in splošno vsega delavstva: uzakonitev pravilnika o minimalnih mezdah in pa vzakoni-

tev obveznega starostnega zavarovanja vsega delavstva. Naša želja in pripomba pri tem bi bila, naj se minimalne mezde določijo na višino, ki bo odgovarjala življenjskemu standardu evropskega delavca! Naj pri tem ne igrajo vidnejše vloge egoistične želje tovarnarjev, temveč misel na splošen blagor našega delavstva, ki je sestaven del našega naroda z istimi dolžnostmi in pravicami.

Sedanjest je polna prevar

Sedanjest je polna prevar, zato je na mestu oprezno gledanje v bodočnost. Če se delavstvo samo ponekod na demonstrativen način opozarja na sedanje in bodoče zlo, je dolžnost naše zakonodaje, da ukrene vse potrebno in koristno v zaščito svojih državljanov pred izkoriščanjem in negotovo bodočnostjo. Na delavstvu pa je, da krepko in enotno in organizirano zastavi vso svojo — čisto podce- njevano — moč za doseg izboljšanja sedanjih žalostnih razmer. V našem listu bo vedno dovolj razumevanja in opore za vsak pošten, zdrav in koristen podvig.

—ob—

Vzajemna pomoč

Ljubljana, 27. maja.

Danes ob pol 13 je razglasil predsednik malega senata, pred katerim so se zagovarjali obtoženci v zadevi »Vzajemne pomoči« s. o. s. Ivan Brelih sodbo, s katero se obsoja obtoženec Sinkovec Rudolf radi zavajanja v zmoto, radi mahinacij pri Vzajemni, s katerimi je zaslužil najmanj 443.151,75 Din radi nerednega vodenja knjig in malomarnega bankrotstva in to po § 334, 1, 2 k. z. 345,2 z uporabo §§ 62, 63 ter 71 k. z. na 1 leto in 2 meseca zapora, 1320 Din denarne kazni, ki se izpremeni v slučaju neizterljivosti v nadaljnjih 22 dni za pora ter na plačilo po prečnine 500 Din.

Obtoženi Ogrizek je bil obsojen radi istih prestopkov na 3 mesece 10 dni zapora ter 300 Din (5 dni). O njem je sodišče ugotovilo, da je »zaslužil« najmanj 247 tisoč Din. Obtoženi Zadnikar pa je obsojen po § 334 s souporabo § 71,4 k. z. na 3 meseca zapora in 600 Din denarne kazni ter po prečnine 500 Din.

Sinkovcu se všteje preiskovalni zapor od 17. febr. 1932 do 9. junija 1932.

Vsi so obsojeni na povračilo stroškov, ki se po pri obtoženem Ogrizku smatrajo za neizterljive.

Obtoženi Poljak se zaradi posojila 7000 Din oprosti.

Vsi branilci so vložili revizijo in priziv zaradi krivde in odmere kazni. Drž. tožilec pa priziv zaradi prenizko odmerjene kazni.

MALI OGLASI

Vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek 5 Din. Drž. in ban. davek 3 Din. Oglasniki, ki iščejo službe, plačajo samo po 25 par za besedo. Na pismena vprašanja je priložiti za odgovor 2 Din v znakah. — Mali oglasi so plačljivi takoj pri naročilu

HRANILNE KNJIZICE

prodate ali kupite najbolje potem moje oblast vno dovoljene pisarne. — Denar tako j. Priložite znamke.

RUDOLF ZORE, Ljubljana
Gledališka ulica 12. Telefon 38-10.

Vrtna jagode, vsak dan sveže, v vsaki množini, dobavi: Janhar, Zeje pri Medvodah.

Orešnje sveže La trde kg Din 4.— do 5.—, mladi grah, krompir Din 3.75 košare po 30 kg razpošilja franco prevoz — G. DRECHSLER, TUZLA.

Radio Ljubljana

Petek: 11: Solska ura: Kakšen poklo si bom izbral, g. Jagodic; 12: plošče; 12.45: poročila; 13: vreme; 13.15: Radijski orkester; 14: borza; 18: Ženska ura: Posebnosti ženske duše, ga. Ostrovska; 18.20: plošče; 18.40: Delavska ura; O mezdah, g. Valant; 19: poročila; 19.40: Narodna ura: Jugoslavija v kulturnih dokumentih ino- zemcev, g. Kuludjić, Beograd, 19.50: Otvoritev kolektivne razstave bratov Vidmarjev, (prenos iz Jakopičevega paviljona); 20.10: Akademija slepih iz Zagreba; 21.30: plošče; 23: poročila; 22.15: Radijski jazz do 23. ure.

Klub esperantistov v Ljubljani opozarja svoje članstvo in esperantiste na nocojšnji koncert slepe dece iz Zagreba. Sodelujočnice in sodelujočniki, pridite polnoštevno v Filharmonično dvorano!